YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
11 päivänä syyskuuta 2003 *

Asiassa C-207/01,

jonka Corte d'appello di Firenze (Italia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Altair Chimica SpA

vastaan

ENEL Distribuzione SpA

ennakkoratkaisun EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklan sekä valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY (EYVL L 76, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1996 annetulla direktiivillä 96/99/EY (EYVL 1997, L 8, s. 12), ja sähkön hinnan rakenteesta yhteisössä 27 päivänä lokakuuta 1981 annetun neuvoston suosituksen 81/924/ETY (EYVL L 337, s. 12) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit R. Schintgen (esittelevä tuomari), V. Skouris, F. Macken ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Altair Chimica SpA, edustajanaan avvocato F. Lorenzoni,

— Italian hallitus, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato G. De Bellis,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään E. Traversa,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Altair Chimica SpA:n, edustajanaan F. Lorenzoni, ENEL Distribuzione SpA:n, edustajinaan avvocato G. M. Roberti ja avvocato A. Franchi, Italian hallituksen, asiamiehenään G. De Bellis, ja komission, asiamiehenään E. Traversa, 16.1.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.3.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Corte d'appello di Firenze on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 23.1.2001 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.5.2001, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklan sekä valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY (EYVL L 76, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1996 annetulla direktiivillä 96/99/EY (EYVL 1997, L 8, s. 12; jäljempänä direktiivi 92/12/ETY), ja sähkön hinnan rakenteesta yhteisössä 27 päivänä lokakuuta 1981 annetun neuvoston suosituksen 81/924/ETY (EYVL L 337, s. 12) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajana on Altair Chimica SpA (jäljempänä Altair) ja vastaajana ENEL Distribuzione SpA (jäljempänä ENEL) ja jossa on kyse lisämaksujen perimisestä sähkön hinnassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 92/12/ETY kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"valmisteveron alaisten tuotteiden käsite on määriteltävä; yhteisön säännökset voivat koskea ainoastaan tavaroita, joita kohdellaan valmisteveron alaisina kaikissa jäsenvaltioissa; — — muiden välillisten verojen voimassapitäminen tai käyttöönotto ei saa aiheuttaa rajojen ylitykseen liittyviä muodollisuuksia".

4 Direktiivin 92/12/ETY 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä sovelletaan yhteisön tasolla seuraaviin asiaa koskevissa direktiiveissä määriteltyihin tuotteisiin:

— kivennäisöljyt,

— alkoholi ja alkoholijuomat,

— valmistettu tupakka.

2. Edellä 1 kohdassa mainituista tuotteista voidaan erityistarkoituksiin kantaa myös muita välillisiä veroja, jos näiden verojen kannossa noudatetaan valmisteverojen ja arvonlisäverojen veron perusteen määräämistä, laskentaa, verovaateen täytäntöönpanokelpoisuutta ja valvontaa koskevia verotussääntöjä.

3. Jäsenvaltiot saavat edelleen ottaa käyttöön tai pitää voimassa muihin kuin 1 kohdassa mainittuihin tuotteisiin kohdistuvia veroja, jos nämä verot eivät aiheuta rajojen ylitykseen liittyviä muodollisuuksia jäsenvaltioiden välisessä kaupassa.

Samoin edellytyksin jäsenvaltiot saavat edelleen myös kantaa palvelujen suorituksista muita kuin liikevaihtoveron luonteisia veroja, valmisteveron alaisiin tuotteisiin kohdistuvat verot mukaan luettuina."

5 Kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetussa neuvoston direktiivissä 92/81/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1994 annetulla direktiivillä 94/74/EY (EYVL L 365, s. 46; jäljempänä direktiivi 92/81/ETY), määritellään tarkemmin ne kivennäisöljyt, joita koskee yhdenmukaistettu valmistevero.

6 Tämän direktiivin 2 artiklan 1 kohta sisältää tyhjentävän luettelon tuotteista, joihin direktiiviä sovelletaan. Sähkö ei ole näiden tuotteiden joukossa.

7 Direktiivin 92/81/ETY 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään lisäksi seuraavaa:

"2. Muiden kivennäisöljyjen kuin niiden, joiden valmisteveron taso vahvistetaan direktiivissä 92/82/ETY, on oltava valmisteveron alaisia, jos ne on tarkoitettu käytettäviksi tai niitä myydään taikka käytetään lämmityspolttoaineina tai moottoripolttoaineina. Kannettavan valmisteveron määrä on vahvistettava käyttötarkoituksen mukaan vastaavan lämmityspolttoaineen tai moottoripolttoaineen valmisteveron määrän suuruiseksi.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen valmisteveron alaisten tuotteiden lisäksi kaikkia tuotteita, jotka on tarkoitettu käytettäviksi tai joita myydään taikka käytetään moottoripolttoaineina, lisäaineina tai moottoripolttoaineiden tilavuutta lisäävinä aineina, on verotettava moottoripolttoaineiden tavoin. Kaikkien muiden lämmitykseen käytettäviksi tarkoitettujen, myytävien tai käytettävien hiilivetyjen, lukuun ottamatta kivihiiltä, ruskohiiltä, turvetta tai muita vastaavia kiinteitä hiilivetyjä taikka maakaasua, valmisteveron määrän on oltava vastaavan kivennäisöljyn valmisteveron määrän suuruinen.

Kivihiiltä, ruskohiiltä, turvetta tai muuta vastaavaa kiinteää hiilivetyä taikka maakaasua voidaan kuitenkin verottaa direktiivin 92/12/ETY 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti."

8 Direktiivin 92/81/ETY 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen kohta kuuluu seuraavasti:

"Kivennäisöljyjen kulutusta kivennäisöljyjä tuottavan laitoksen alueella ei ole pidettävä valmisteveron aiheuttavana tosiseikkana, jos se liittyy tämän tuotannon tarkoituksiin."

9 Kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/82/ETY (EYVL L 316, s. 19), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 94/74/EY (jäljempänä direktiivi 92/82/ETY), 2 artiklan 1 kohdassa on tyhjentävä luettelo kivennäisöljyistä, joihin sitä sovelletaan. Sähköä ei ole mainittu luettelossa.

10 Lausunnossa 81/924/ETY kehotetaan jäsenvaltioita toimimaan niin, että sähkön hinnan rakenne perustuu seuraaviin yhteisiin periaatteisiin:

"1. Sähkön hinnoittelu olisi laadittava ja määrättävä siten, että se mahdollistaa järkiperäisen hintapolitiikan ja heijastaa eri kuluttajaryhmille syntyneitä kustannuksia; hinnat olisi määrättävä niin, että huomioon otetaan energian järkiperäinen käyttö, että ei edistetä perustelematonta kulutusta ja että hinnoittelu pysyy mahdollisimman selkeänä ja yksinkertaisena.

2. Kaksiosainen hinnoittelu, joka eri hinnoittelumuodoista parhaiten mahdollistaa sähkön käyttöönantamisen kustannusten esittämisen, tulisi ottaa yleisesti käyttöön — — .

3. Menekkiä edistävää hintarakennetta, joka suosii tarpeetonta kulutusta ja painottaa kustannusten keinotekoista alentamista käytetyn määrän kasvaessa, olisi vältettävä.

4. Hinnoittelua, joka perustuu sähkön käyttötarkoitukseen, ei pitäisi sallia ainakaan, jos hinnat eivät ole 1 kohdan yleisten suositusten mukaisia eivätkä osaltaan auta energiapoliittisten pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumista.

5. Kysynnän siirtämiseksi muualle kuin enimmäiskuormituksen aikaan ja kuormituksen keventämiseksi olisi tarpeen määrätä useita eri hintoja ja/tai mahdollisuus toimituksiin, joissa on katkoksia.

6. Hintoja ei saisi pitää keinotekoisen alhaisina esimerkiksi sosiaalisista tai inflaationvastaisesta politiikasta johtuvista syistä; näiden osalta olisi tarvittaessa ryhdyttävä erillistoimiin.

7. Hinnoittelutavan olisi mahdollistettava hintojen saattaminen ajan tasalle säännöllisin väliajoin;

tehtävä tutkimuksia eri kuluttajaryhmien sähkön kysynnän ja sen pitkän aikavälin kehityksen piirteistä ja kehitettävä niitä läheisessä yhteistyössä yhteisön tasolla hinnoittelurakenteen parantamiseksi entisestään;

huolehdittava siitä, että sähkön hinta on mahdollisimman läpinäkyvä ja että tämä hinta sekä kustannukset kuluttajille saatetaan mahdollisuuksien mukaan julkisuuteen."

Kansallinen lainsäädäntö

11 Asetuksen nro 347, joka annettiin 19.10.1944 (*GURI* nro 90, erikoispainos 5.12.1944), 1 §:ssä säädetään komiteasta nimeltä Comitato Interministeriale dei prezzi (ministeriöiden välinen hintakomitea; jäljempänä CIP), jonka tehtävänä on hintojen koordinointi ja valvonta.

12 Syyskuun 15 päivänä 1947 annetun asetuksen nro 896 (*GURI* nro 217, 22.9.1947, s. 2789) 1 §:ssä annetaan CIP:lle oikeus perustaa korvausrahastoja ja luoda säännöt vastaavista maksuista hintojen yhtenäistämiseksi tai tasaamiseksi. Cassa Conguaglio per il settore elettrico (sähköalan tasausrahasto, jäljempänä rahasto) perustettiin tämän säännöksen nojalla. Rahasto saa rahoituksensa muun

muassa sovrappprezzo termicon (lämpölisämaksu) avulla, joka on sähkön hinnan lisäosa, joka otettiin käyttöön energiansäästöön kannustamiseksi ja jonka suuruutta CIP tietyin aikavälein tarkistaa.

13 Vuonna 1987 Italian tasavalta päätti kansanäänestyksen jälkeen luopua sähkön tuottamisesta ydinvoimalla ja sulkea ydinvoimalat. Kattaakseen tämän päätöksen aiheuttamat kustannukset CIP teki 27.1.1988 päätöksen (*GURI* nro 26, 2.2.1988, s. 27) ottaa käyttöön maggiorazione straordinaria del sovrapprezzo termicon (lämpölisämaksun erityinen lisäosa), jota oli määrä soveltaa väliaikaisesti.

14 Tammikuun 9 päivänä 1991 annetun lain nro 9 (*GURI* supplemento ordinario nro 13, 16.1.1991, s. 3) nojalla tätä erityislisää alettiin kutsua nimellä sovrappprezzo per onere nucleare (ydinvoimasta luopumisesta aiheutuva lisämaksu). Siitä tuli lisäksi pysyvä, ja sen tuottamat tulot on osoitettu muun muassa maksuihin ENELille ja asianomaisille ydinvoimaloita rakentaneille yrityksille hyvityksenä lisäkuluista, jotka syntyivät päätöksestä luopua lopullisesti ydinvoimaloiden rakentamisesta.

15 Lain nro 9/91 22 §:ssä säädetään toimenpiteistä, joilla kannustetaan energian tuottamiseen uusiutuvien tai muiden vastaavien energianlähteiden avulla.

16 CIP teki 29.4.1992 päätöksen (*GURI* nro 109, 12.5.1992, s. 21) ottaa käyttöön sovrapprezzo per nuovi impianti da fonti rinnovabili e assimilateksi (lisämaksu

uusiutuvia tai muita vastaavia energianlähteitä käyttäviä uusia laitoksia varten) kutsutun lisäosan, jolla pyrittiin rahoittamaan niille yrityksille annettuja tukia, jotka tuottavat energiaa uusiutuvista energianlähteistä. Kyseinen lisä käsittää maksun sähkön toimittamisesta kulutetun sähköenergian tehon mukaan pienenevällä suuruudella.

17 Maggiorazione straordinaria del sovrapprezzo termicon ja sovrapprezzo per nuovi impianti da fonti rinnovabili e assimilaten (jäljempänä lisämaksut) perii ENEL, joka suorittaa ne rahastolle. Tämä jakaa saadut summat niille eri yrityksille, joille ne on tarkoitettu.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

18 Altair on yhtiö, joka tuottaa natriumhydroksidia, kaliumhydroksidia ja kloorihydroksidia sähkökemiallisessa prosessissa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyse on paljon sähköä kuluttavasta teollisuudenalasta, jolla "teollisen prosessin energialähteenä" käytetään sähköä, joka sellaisenaan on todellinen tuotantoprosessiin sisältyvä raaka-aine, koska se sisällytetään lopputuotteeseen, josta sitä ei voida erottaa.

19 Kuten asiakirjoista ilmenee, Altair kieltäytyi ensin maksamasta lisämaksuja sähkönkulutuksestaan helmi- ja maaliskuulta 1997. Tämän seurauksena ENEL pyysi kirjelmällään 27.6.1997 Tribunale di Firenzen puheenjohtajaa velvoittamaan Altairin maksamaan kyseiset maksut.

20 Koska Altair useiden oikeudenkäyntien jälkeen velvoitettiin maksamaan riidanalaiset summat, se vei asian Corte d'appello di Firenzeen. Kyseisessä tuomioistuimessa Altair väitti, että lisämaksuja koskevat säännökset ovat vastoin yhteisön oikeutta ja erityisesti EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklaa sekä direktiiviä 92/12/ETY ja suositusta 81/924/ETY.

21 Koska Corte d'appello di Firenze katsoo käsiteltävänään olevan asian ratkaisun edellyttävän yhteisön oikeuden eri säännösten ja määräysten tulkintaa, se on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Corte d'appello di Firenze pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua [EY] 81, [EY] 82 ja [EY] 85 artiklan sekä direktiivin 92/12/ETY ja suosituksen [81/924/ETY] tulkinnasta sen selvittämiseksi, ovatko asetusten nro 347/44 ja nro 896/47, presidentin asetuksen nro 373/94, asetuksen nro 98/48 sekä lain nro 9/91 säännökset näiden yhteisön säännösten ja määräysten mukaisia."

22 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Corte d'appello on taipuvainen katsomaan, että ensinnäkin lisämaksut ovat EY 81 artiklan 1 kohdan e alakohdassa ja EY 82 artiklan d kohdassa tarkoitettuja lisäsuorituksia, sekä toiseksi, että raaka-aineita ei voida verottaa.

Tutkittavaksi ottaminen

23 Italian hallitus pitää esillä olevan ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista kyseenalaisena. Sen mukaan ennakkoratkaisupyyntö ei sisällä välttämättömiä vähimmäistietoja siitä oikeudellisesta asiayhteydestä, josta pääasian oikeudenkäynnissä on kyse, eikä asian tosiseikastosta eikä siksi täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, sellaisina kuin nämä ilmenevät yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

24 Tältä osin on huomattava oikeuskäytännössä vakiintuneesti katsotun, että koska ennakkoratkaisulla on pyrittävä antamaan kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen tulkinta yhteisön oikeudesta, kansallisen tuomioistuimen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiasiat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat (ks. mm. yhdistetyt asiat C-115/97—C-117/97, Brentjens', tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6025, 38 kohta).

25 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevissa päätöksissä annetut tiedot eivät ole tarpeen ainoastaan sen vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin voi niiden perusteella antaa asian ratkaisun kannalta hyödyllisiä vastauksia, vaan niiden on myös annettava jäsenvaltioille ja muille osapuolille, joita asia koskee, mahdollisuus esittää huomautuksensa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuimen on valvottava, että tämä mahdollisuus turvataan, kun otetaan huomioon se, että edellä mainitun artiklan mukaan ainoastaan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevat päätökset annetaan tiedoksi näille osapuolille (ks. mm. yhdistetyt asiat C-128/97 ja C-137/97, Testa ja Modesti, määräys 30.4.1998, Kok. 1998, s. I-2181, 6 kohta ja asia C-325/98, Anssens, määräys 11.5.1999, Kok. 1999, s. I-2969, 8 kohta).

26 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyyntöä tarkasteltaessa on ilmennyt, että kansallinen tuomioistuin on määrittänyt riittävästi sekä tosiseikaston että oikeudellisten seikkojen osalta asian puitteet, joissa se esittää tulkintakysymyksensä yhteisön oikeudesta, ja että se on toimittanut yhteisöjen tuomioistuimelle kaikki tarvittavat tiedot, jotta tämä voi vastata kysymykseen hyödyllisellä tavalla.

27 Lisäksi Italian hallituksen ja komission yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti esittämistä huomautuksista käy ilmi, että niiden on ollut mahdollista ennakkoratkaisupyynnön sisältämien tietojen perusteella esittää hyödyllisellä tavalla kantansa yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyyn kysymykseen.

28 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisukysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymys

29 Kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy, onko EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklaa, direktiiviä 92/12/ETY tai suositusta 81/924/ETY tulkittava niin, että niiden kanssa on ristiriidassa sellainen lainsäädäntö, jossa säädetään pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevan kaltaisia lisämaksuja sähkön hintaan, kun sähköä käytetään sähkökemiallisessa prosessissa.

30 Mitä ensinnäkin tulee perustamissopimuksen artiklojen tulkintaan, niin on muistettava, että EY 81 ja EY 82 artikla koskevat ainoastaan yritysten omasta aloitteestaan toteuttamia kilpailunrajoituksia. Jos kilpailua rajoittavan menettelyn käytöstä määrätään kansallisessa lainsäädännössä tai siinä luodaan sellaiset oikeudelliset puitteet, jotka itsessään eliminoivat mahdollisuuden yritysten väliseen kilpailuun, EY 81 ja EY 82 artiklaa ei sovelleta. Tällaisessa tilanteessa kilpailunrajoitus ei johdu — kuten näistä määräyksistä käy ilmi — yritysten itsenäisestä menettelystä (ks. yhdistetyt asiat C-359/95 P ja C-379/95 P, komissio ja Ranska v. Ladbroke Racing, tuomio 11.11.1997, Kok. 1997, s. I-6265, 33 kohta).

31 EY 81 ja EY 82 artiklaa sitä vastoin voidaan soveltaa, jos osoittautuu, että kansallisen lainsäädännön perusteella yrityksille jää mahdollisuus kilpailuun, jonka ne voivat itsenäisellä menettelyllään estää tai jota ne voivat näin rajoittaa tai vääristää (em. asia komissio ja Ranska v. Ladbroke Racing, tuomion 34 kohta).

32 Toisaalta on huomattava, että kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevia lisämaksuja koskevien säännösten alkuperä, näiden lisämaksujen saaja, niiden tuottamien tulojen jakotapa sekä säädetyt rangaistukset ja perintämenettelyt siinä tapauksessa, ettei maksuja suoriteta, nämä lisämaksut ovat veroja.

33 Tämä luonnehdinta vastaa myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 73/79, komissio vastaan Italia, 21.5.1980 antamassa tuomiossa (Kok. 1980, s. 1533, 22 kohta) omaksumaa tulkintaa, kun kyseessä oli niin ikään CIP:n määräämä sokerin hinnassa oleva lisämaksu, joka suoritettiin tasausrahastoon jaettavaksi edelleen Italian sokeriteollisuudelle.

34 Tämän kaltaisina maksuina — vaikka ENEL ne laskuttaa ja perii — pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevat lisämaksut kuuluvat siis yksinomaan Italian valtion toimivallan piiriin.

35 Sikäli kuin ENELin mukanaolo rajoittuu siihen, että se perii nämä lisämaksut valtion lukuun, sitä on pidettävä veron kerääjänä. Koska kuitenkin tätä tehdessään ENEL ei ole mukana talouden toimijana ja koska sillä ei ole asiassa harkintavaltaa, sen mukanaoloa ei voida pitää tämän tuomion 30 ja 31 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuna kilpailua rajoittavana menettelynä.

36 Tätä ei muuksi muuta väite siitä, että pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevien kaltaiset lisämaksut uhkaavat huonontaa niiden talouden toimijoiden kilpailuasemaa, joita nämä maksut koskevat, tällaisia lisämaksuja kantamattomiin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin talouden toimijoihin nähden. EY 81 ja EY 82 artiklaa nimittäin sovelletaan ainoastaan sellaisiin yritysten menettelyihin, jotka rajoittavat kilpailua, eikä niiden tarkoituksena ole poistaa eroja, joita eri jäsenvaltioiden verojärjestelmien välillä saattaa olla.

37 Nämä seikat huomioon ottaen on katsottava, etteivät EY 81, EY 82 ja EY 85 artikla estä perimästä pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevien kaltaisia lisämaksuja.

38 Mitä toiseksi tulee näiden pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevien kaltaisten lisämaksujen yhteensopivuuteen direktiivin 92/12/ETY kanssa, on huomattava, että kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa luetellaan tuotteet, joihin sitä sovelletaan.

39 Kun tarkastellaan yhdessä tuon säännöksen sekä direktiivin 92/81/ETY 2 artiklan ja direktiivin 92/82/ETY 2 artiklan sanamuotoa, nähdään selkeästi, ettei sähkö kuulu direktiivin 92/12/ETY soveltamisalaan.

40 Näin ollen ja ilman, että on tarpeen tutkia, sisältääkö direktiivi 92/12/ETY — kuten Altair väittää — periaatteen, jonka mukaan raaka-aineita ei saa verottaa, on todettava, ettei kyseinen direktiivi ole esteenä pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevien kaltaisten lisämaksujen perimiselle.

41 Mitä kolmanneksi tulee suosituksen 81/924/ETY tulkintaan, on huomattava, että ensinnäkin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että vaikka suositusten tarkoituksena ei olekaan synnyttää sitovia oikeusvaikutuksia ja vaikka niillä ei voikaan luoda oikeuksia, joihin yksityiset voivat vedota kansallisissa tuomioistuimissa, niin ne eivät kuitenkaan ole tyystin vailla oikeusvaikutuksia. Kansallisten tuomioistuinten on näet otettava suositukset huomioon, kun ne ratkaisevat niiden käsiteltäviksi saatettuja asioita, ja erityisesti silloin, kun niissä selvennetään suositusten toteuttamiseksi annettujen kansallisten säädösten tulkintaa tai kun niiden tarkoituksena on täydentää yhteisön sitovia säädöksiä (ks. asia C-322/88, Grimaldi, tuomio 13.12.1989, Kok. 1989, s. 4407, Kok. Ep. X, s. 303, 7, 16 ja 18 kohta).

42 On toisaalta korostettava, että suosituksen 81/924/ETY otsikosta ja siinä ilmaistuista periaatteista ilmenee, että suositusta sovelletaan pelkästään sähkön hinnan rakenteeseen. Sen tarkoituksena nimittäin on yhtenäistää niitä periaatteita, joihin hintarakenteet eri jäsenvaltioissa pohjautuvat, sekä parantaa sähkön hinnan läpinäkyvyyttä ja julkista luonnetta. Vaikka suosituksessa anne-

taankin viitteitä niistä eri kustannuksista, jotka hinnalla on katettava, se ei kuitenkaan sisällä mitään viitettä, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että sen voidaan tulkita koskevan sähkönkulutuksesta perittävän veron käyttöön ottamista.

43 Näin ollen on todettava, ettei suositus 81/924/ETY estä jäsenvaltiota perimästä pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevien kaltaisia lisämaksuja.

44 Kaiken edellä todetun perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklaa sekä direktiiviä 92/12/ETY on tulkittava niin, ettei niiden kanssa ole ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevan kaltaisten lisämaksujen perimistä sähkön hinnassa, kun sähköä käytetään sähkökemiallisessa prosessissa, ja että suositus 81/924/ETY ei estä jäsenvaltiota perimästä tällaisia lisämaksuja.

Oikeudenkäyntikulut

45 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Corte d'appello di Firenzen 23.1.2001 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

EY 81, EY 82 ja EY 85 artiklaa sekä valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25 päivänä helmikuuta 1992 annettua neuvoston direktiiviä 92/12/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1996 annetulla direktiivillä 96/99/EY, on tulkittava niin, että niiden kanssa ei ole ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevan kaltaisten lisämaksujen perimistä sähkön hinnassa, kun sähköä käytetään sähkökemiallisessa prosessissa, ja että sähkön hinnan rakenteesta yhteisössä 27 päivänä lokakuuta 1981 annettu neuvoston suositus 81/924/ETY ei estä jäsenvaltiota perimästä tällaisia lisämaksuja.

Puissochet Schintgen Skouris

Macken Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä syyskuuta 2003.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja